

## 6. KLASSI INIMESEÕPETUSE JA ÜHISKONNAÕPETUSE ÜLERIIGILISE TASEMETÖÖ HINDAMISJUHEND 2014

**NB! Tasemetööde hindamisel tuleb arvestada vastuste sisulist õigsust. Võtmega (õigete vastuste loendiga) võrreldes võib õpilaste vastustes esineda sõnastuslikku variatiivsust.**

### 1. ülesanne

**Inimese tervis koosneb kolmest olulisest osast. Kuidas neid nimetatakse? Lõpeta skeem. (3 p)**

sotsiaalne, füüsiline (kehaline), vaimne

Õpilane saab iga õige vastuse eest 1 punkti.

### 2. ülesanne

**Kirjuta iga lause algusesse õige mõiste. (2 p)**

- a) mitmekesine toitumine
- b) toitumine vastavalt vajadusele
- c) mõõdukas toitumine
- d) tasakaalustatud toitumine

Õpilane saab 4 õige vastuse eest 2 punkti, 2–3 õige vastuse eest 1 punkti.

### 3. ülesanne

**Milline kolmest esitatud menüüst vastab kõige paremini tervisliku lõunasöögi reeglitele? (3 p)**

Menüü 2 .

Õpilane saab õige vastuse eest 1 punkti.

**Põhjenda oma valikut kahe näitega.**

Õpilane saab 2 punkti, kui toob kaks näidet ja põhjendab, miks 2. menüü vastab kõige paremini tervisliku lõunasöögi reeglitele.

Õpilane saab 1 punkti, kui toob välja teiste menüüde miinused, kuid ei nimeta ühtki 2. menüü eelist (nt menüü on mitmekesine / toidud sisaldavad piisaval määral mineraale ja vitamiine, mida saab salatist, köögiviljast, õunast, marjakisselist / taimse ja loomse toidu osakaal on õige, sest rohkem on taimset toitu / menüü on tasakaalustatud / menüü sisaldab värsked köögi- ja puuvilju / toit sisaldab lapsele vajalikku kaltsiumiallikaid – keefirit, kohupiima jms). Õigeks tuleb lugeda kõik sisult sobivad põhjendused.

#### 4. ülesanne

**Mart väänas vahetunnis treppidest joostes hüppeliigese. Milline on esmaabi nikastuse korral? (2 p)**

**Märgi õiged vastused ristiga.**

|                                                                                  |          |
|----------------------------------------------------------------------------------|----------|
| Vigastatu jäse tuleb tõsta kehast kõrgemale.                                     | <b>x</b> |
| Vigastatud liigest tuleb soojendada.                                             |          |
| Vigastatud liigesele tuleb panna midagi külma – jahutavat aerosooli või jääkott. | <b>x</b> |
| Vigastatu tuleb asetada selili nii, et jäse jääb kehast madalamale.              |          |
| Vigastatud liiges tuleb siduda elastiksidemega.                                  | <b>x</b> |

Õpilane saab 3 õige vastuse eest 2 punkti, 1–2 õige vastuse eest 1 punkti.

#### 5. ülesanne

**Mart ei saa paar nädalat koolis käia, sest vigastus osutus tõsiseks. Poiss on väga kurb ja õnnetu, sest kardab õppetöös maha jääda. Too kaks näidet, kuidas saaksid klassikaaslased pakkuda Mardile abi ja toetust. (2 p)**

Klassikaaslased saavad käia Mardil külas ja koos õppida / aidata õppetöös / seletada raskeid aineid / minna külla ja koos meelt lahutada, nt mängida, vaadata filme ja vestelda / suhelda interneti teel, et ta ei tunneks ennast üksikuna jms. Õigeks tuleb lugeda kõik sisult sobivad näited.

Õpilane saab iga õige näite eest 1 punkti.

#### 6. ülesanne

**Otsusta, kas esitatud väide on tõene või väär. Märgi tõese väite ette pluss (+) ja väärade väite ette miinus (–). Muuda väärade väited tõeseks. (5 p)**

(+) Murdeiga on ajajärk, mil inimene saab suguküpseks.

(+) Murdeeas toimub kiire kasvamine, kujunevad sugutunnused ja muutuvad nii tunded kui ka suhted.

(+) Murdeeas suureneb higistamine ja tekivad vistrikud, sellepärast on eriti tähtis keha puhtuse eest hoolitsemine.

(–) Poiss on saanud suguküpseks, kui algab iseeneslik munarakkude küpsemine.

Poiss on saanud suguküpseks, kui munandites hakkavad valmima seemnerakud ja tekivad iseeneslikud seemnepursked öösiti.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab tõese väite.

(–) Tüdruk võib rasestuda, kui tal algavad seemnepursked.

Tüdruk on saanud suguküpseks, kui algab menstruatsioon. .

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab tõese väite.

## 7. ülesanne

Loe tekst läbi ja vasta küsimusele. (6 p)

Milliseid käitumisviise on jutukeses kirjeldatud? Kirjuta tabelisse näited tekstist.

|                       |                                                                                                                                                                                                                            |
|-----------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Agressiivne käitumine | <ul style="list-style-type: none"><li>• Poisil on kombeks väiksemaid klassikaaslasti togida ja neid narrida.</li><li>• Vahetunnis naeris Jane koos teistega, kui Karmo Siiri telefoni võttis ja selle ära peitis</li></ul> |
| Alistuv käitumine     | <ul style="list-style-type: none"><li>• Jane ei julge kunagi teiste kaitseks välja astuda, sest kardab, et Karmo hakkab teda ka norima</li></ul>                                                                           |
| Kehtestav käitumine   | <ul style="list-style-type: none"><li>• Siiri pani käed puusa, vaatas Karmole silma ja käskis kindlal toonil telefoni otsemaid tagasi anda.</li></ul>                                                                      |

Õpilane saab iga õige näite eest 1 punkti. Kokku 3 punkti. Näite sõnastus võib erineda võttes toodud sõnastusest, kuid peab olema sisult õige.

**Kas ka Jane oli Siiri kiusaja? Põhjenda.**

Jah, sest vahetunnis naeris Jane koos teistega, kui Karmo Siiri telefoni võttis ja selle ära peitis.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab vastuse JAH koos põhjendusega.

**Kelle poole võib õpilane pöörduda, kui soovib koolis toimuva kiusamise korral abi saada? Too kaks näidet.**

Rääkida vanematele, klassijuhatajale, õpetajale, kooli psühholoogile, sotsiaaltöötajale, direktorile, kooli õpilasomavalitsuse esindajale / helistada lasteabi nõuandetelefoni numbrile 116111.

Õpilane saab õige näite eest 1 punkti.

## 8. ülesanne

**Märkad, et sinu klassikaaslane on pikemat aega kurvameelne ja tujust ära. Ta räägib sulle, et saab suhtlusportaalis pidevalt solvavaid ja naeruvääristavaid kirju ning kommentaare ega tea, mida teha. Tutvu diagrammiga ja vasta küsimustele. (3 p)**

**Vali diagrammilt kõige tõhusam käitumisviis, mis su sõpra aitaks. Põhjenda oma valikut.**

Teatan täiskasvanule.

Täiskasvanutel on probleemi lahendamiseks rohkem teadmisi ja oskusi / täiskasvanud on targemad jt sisuliselt sobivad põhjendused.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab vastuse koos põhjendusega.

**Vali diagrammilt ebatõhusad ja sobimatud käitumisviisid.**

Ühinen kiusajaga, jään passiivseks, lohutan.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab vähemalt 2 käitumisviisi.

**Nimeta veel üks käitumisviis, mis aitaks Internetis kiusajatele vastu seista.**

Blokeerin kiusaja(d) / salvestan solvavad sõnumid, et neid asitõendina kasutada / ei suhtle solvajatega / räägin kohe vanematele / teatan veebikonstaablile / teatan politseile jm sobivad abinõud.

## 9. ülesanne

### Mis on elukutse? (1 p)

Elukutse on õpitud töö, millega on võimalik elatist teenida. / Elukutse on spetsiaalse ettevalmistuse või töö kaudu omandatud teadmised, oskused ja vilumused mingil alal töötamiseks.

## 10. ülesanne

### Kelleks tahaksid õppida? (5 p)

Elukutse nimetus – 1 punkt;

õigesti seostatud elukutse ja selleks vajalik isikuomadus – 1 punkt;

õigesti seostatud elukutse ja teadmise või oskuse näide – 2 punkti;

sisuliselt sobiv põhjendus – 1 punkt.

## 11. ülesanne

**Raha teenimine ja kulutamine vajab planeerimist nii perekonnas, omavalitsuses kui ka riigis. Selleks tuleb koostada eelarve. Vasta küsimustele. (5 p)**

### Millest koosneb eelarve?

Eelarve koosneb tuludest ja kuludest.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab mõlemad eelarve osad.

### Nimeta pere eelarve kaks erinevat kululiiki.

Toidukulud, eluasemekulud, majapidamiskulud (küte, üür), transspordikulud.

Õpilane saab 1 punkti, kui kirjutab kaks erinevat kululiiki.

### Miks on raha säästmine oluline?

Raha säästmine võimaldab soetada varusid ja ootamatuste olukorras neid kasutada vms.

### Nimeta kaks pangakaardi või internetipanga turvalise kasutamise reeglit.

Pangakaarti ja PIN-koodi ei tohi hoida samas kohas. / Pangakaardi kaotamisel või varastamisel tuleb koheselt teatada panka. / Pangakaarti võib kasutada selle omanik. / Internetipangast tuleb turvaliselt välja logida. Õigeks tuleb lugeda ka muud sisult õiged vastused.

Õpilane saab õige näite eest 1 punkti.

## 12. ülesanne

**Täienda mõistekaarti. Kirjuta keskkonna valdkondade juurde õigete näidete numbrid. (4 p)**

Kultuuriline keskkond            1, 3

Tehiskeskkond                    5, 7

Õpikeskkond                        4, 6

Looduskeskkond                  2, 8

Õpilane saab 3 õige vastuse eest 2 punkti, 1–2 õige vastuse eest 1 punkti.

### 13. ülesanne

**Täienda vajaduste püramiidi mõistetega. (1 p)**

lugupidamise ja tunnustuse vajadus

turvalisusvajadus

### 14. ülesanne

**Kirjuta eelmises ülesandes püramiidil toodud vajaduste juurde sobiva näite ees olev number. (3 p)**

eneseteostusvajadus 5

lugupidamise ja tunnustuse vajadus 1

kuuluvustunde ja armastuse vajadus 3

turvalisusvajadus 4

füsioloogilised vajadused 2

Õpilane saab punkte järgmiselt: 5 õiget 3 punkti, 3–4 õiget 2 punkti, 2 õiget 1 punkti.

### 15. ülesanne

**Loe tekst läbi. Vasta küsimustele teksti ja oma teadmiste põhjal. (5 p)**

**Tõmba uudises kahele faktile joon alla.**

Õpilane saab 2 õigesti märgitud fakti eest 1 punkti.

**Kes oli uudise kirjutamisel otsene infoallikas?**

Ene Sula

**Leia artiklist üks arvamus ja kirjuta see lühidalt vastuse reale. Põhjenda, miks pead seda arvamuseks?**

Arvamus: rakettide laskmine põhjustas õnnetuse või päästjad jõudsid kohale kiiresti.

Põhjendus: üürnik ei näinud rakettide laskmist ega tulekahju puhkemist / üürnik ei vaadanud kella ega teadnud, kiiresti päästjad kohale tulid.

Õpilane saab 1 punkti, kui esitab arvamuse koos põhjendusega.

**Kellele kuulub selle uudise autoriõigus?**

Marge Väikenurm

**Kas sina võid uudises toodud fakte kasutada oma referaadis? Põhjenda vastust.**

Jah, kui kirjutan juurde viite, kelle andmeid on kasutatud ja kust need on saadud.

Õpilane saab 1 punkti, kui põhjendab vastust.

### Lisaülesanded

**Ülesande õige lahenduse korral märkige „+“, osalise lahenduse korral „V“ ning lahendamata jätmise korral „-“.**

### 3. ülesanne

Verbaalne – teretamine, parasiitsõna, släng

Mitteverbaalne – silmside, miimika, käega viipamine